

12-asis

INTOSAI-P

AAI vertė ir nauda –
poveikis piliečių
gerovei

INTOSAI

INTOSAI principai parengti
Tarptautinės aukščiausiųjų audito
institucijų organizacijos (INTOSAI)
kaip INTOSAI profesinių nutarimų
sistemos dalis. Daugiau
informacijos galima rasti adresu
www.issai.org

INTOSAI

INTOSAI 2019 m.

- 1) Anksčiau žinomas kaip 12-asis TAAIS.
- 2) Patvirtintas 2013 m.
- 3) Sukūrus INTOSAI profesinių nutarimų sistemą (IFPP), pervadintas 12-uoju INTOSAI-P ir 2019 m. atlikti redakciniai pakeitimai.

12-asis INTOSAI-P yra skelbiamas visomis oficialiomis INTOSAI kalbomis: anglų, arabų, ispanų, prancūzų ir vokiečių.

TURINYS

PREAMBULĖ	4
VYRIAUSYBĖS IR VIEŠOJO SEKTORIAUS SUBJEKTŲ ATSKAITINGUMO, SKAIDRUMO IR SAŽININGUMO STIPRINIMAS	6
1 PRINCIPAS. AAI nepriklausomumo užtikrinimas	6
2 PRINCIPAS. Auditų atlikimas siekiant užtikrinti, kad vyriausybė ir viešojo sektoriaus subjektai būtų atskaitingi už tai, kaip jie prižiūri ir naudoja viešuosius išteklius	7
3 PRINCIPAS. Galimybė subjektams, kuriems pavesta valdyti viešąjį sektorių, vykdyti savo įsipareigojimus reaguojant į audito išvadas ir rekomendacijas bei imtis atitinkamų taisomųjų veiksmų	7
4 PRINCIPAS. Audito ataskaitos, padedančios užtikrinti vyriausybės ir viešojo sektoriaus subjektų atskaitomybę	8
NUOLATINIO SAVO TINKAMUMO ĮRODYMAS PILIEČIAMS, PARLAMENTUI IR KITIEMS SUINTERESUOTIESIEMS SUBJEKTAMS	8
5 PRINCIPAS. Reagavimas į nuolat besikeičiančią aplinką ir kylančius pavojus	9
6 PRINCIPAS. Veiksmingas bendravimas su suinteresuotaisiais subjektais	9
7 PRINCIPAS. Patikimas nepriklausomų ir objektyvių įžvalgų bei rekomendacijų šaltinis, padedantis remti naudingus pokyčius viešajame sektoriuje	10
ORGANIZACIJA, KURI RODO PAVYZDĮ KITIEMS SUBJEKTAMS	10
8 PRINCIPAS. Tinkamo AAI skaidrumo ir atskaitingumo užtikrinimas	10
9 PRINCIPAS. Gero AAI valdymo užtikrinimas	11
10 PRINCIPAS. AAI etikos kodekso laikymasis	11
11 PRINCIPAS. Kompetencijos ir kokybės siekimas teikiant paslaugas	12
12 PRINCIPAS. Gebėjimų stiprinimas skatinant mokymąsi ir dalijimąsi žiniomis	12
A PRIEDAS. Tai, koku mastu AAI pajėgia pagerinti piliečių gyvenimą, priklauso nuo AAI sugebėjimo	14
B PRIEDAS. Dvylika AAI vertės ir naudos principų pagal kiekvieną iš trijų tikslų	15

PREAMBULĖ

- 1) Viešojo sektoriaus auditas, kurį atlieka aukščiausiosios audito institucijos (toliau – AAI), – tai svarbus veiksnys gerinant piliečių gyvenimą. AAI atliekamas vyriausybės ir viešojo sektoriaus subjektų auditas palankiai veikia visuomenės pasitikėjimą, nes skatina viešųjų išteklių saugotojus susimąstyti apie tai, kaip gerai jie naudoja šiuos išteklius. Toks informuotumas remia pageidaujamas vertybes ir stiprina atskaitomybės mechanizmus, o tai, savo ruožtu, padeda priimti geresnius sprendimus. AAI pavišinus audito rezultatus, piliečiai gali išlaikyti viešųjų išteklių saugotojus atskaitingus. Tokiu būdu AAI skatina viešojo administravimo efektyvumą, atskaitingumą, veiksmingumą ir skaidrumą¹. Taigi nepriklausoma, veiksminga ir patikima AAI yra svarbiausia demokratinės sistemos sudedamoji dalis, nes atskaitingumas, skaidrumas ir sąžiningumas – tai neatskiriama stabilios demokratijos elementai.
- 2) Demokratinėje visuomenėje sukuriama struktūra, o išrinkti atstovai turi teisę įgyvendinti žmonių valią ir jų vardu veikti per teisėkūros ir vykdomąsias institucijas. Tačiau demokratinė visuomenė turi atsižvelgti į su viešojo sektoriaus institucijomis susijusį pavojų, t. y. kad valdžia ir ištekliai gali būti valdomi arba naudojami netinkamai – tai menkina pasitikėjimą ir gali pakenkti pačiai demokratinės sistemos esmei. Todėl ypatingai svarbu, kad šalies piliečiai galėtų išlaikyti savo atstovus atskaitingus. Demokratiškai išrinkti atstovai gali išlikti atskaitingi tik tuomet, jeigu jie, savo ruožtu, užtikrina jų sprendimus įgyvendinančių subjektų atskaitingumą. Svarbi atskaitomybės ciklo sudedamoji dalis, atitinkanti Limos deklaracijos esmę², yra nepriklausoma, veiksminga ir patikima AAI, kuri atidžiai stebi viešųjų išteklių priežiūrą ir naudojimą.
- 3) Visuomenės labai vykdoma veikla lemia dar vieną AAI pareigą – įrodyti piliečiams, parlamentui ir kitiems suinteresuotiesiems subjektams nuolatinį savo

¹ Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos rezoliucija Nr. A/66/288.

² 1-asis INTOSAI-P „Limos deklaracija“.

tinkamumą³. Savo tinkamumą AAI gali įrodyti tinkamai atsakydamos į piliečių keliamas problemas, įvairių suinteresuotųjų subjektų lūkesčius ir naujai atsirandančius veiksnius bei nuolat besikeičiančią aplinką, kurioje atliekamas auditas. Be to, svarbu, kad AAI palaikytų prasmingą ir veiksmingą dialogą su suinteresuotaisiais subjektais apie tai, kaip jų veikla palengvina viešojo sektoriaus tobulinimą. Tai leidžia AAI turi būti patikimu nepriklausomų ir objektyvių įžvalgų šaltinių bei remti naudingus pokyčius viešajame sektoriuje.

- 4) Tam, kad galėtų vykdyti savo funkcijas ir užtikrinti piliečiams potencialią savo vertę, AAI turi būti laikomos patikimomis. Tačiau AAI tik tuomet vertos pasitikėjimo, jeigu jos pačios yra objektyviai įvertintos kaip patikimos, kompetentingos ir nepriklausomos ir gali būti laikomos atsakingomis už savo veiklą. Norint tai pasiekti AAI turi būti institucijos, rodančios pavyzdį, iš kurio galėtų mokytis kiti viešojo sektoriaus ir platesnės audito profesijos atstovai.
- 5) Šiame dokumente išdėstyti principai buvo kuriami atsižvelgiant į svarbiausius lūkesčius, kad AAI turėtų gerinti piliečių gyvenimą. Tai, koku mastu AAI pajėgia pagerinti piliečių gyvenimą, priklauso nuo AAI sugebėjimo:
  - 5.1) stiprinti vyriausybės ir viešojo sektoriaus subjektų atskaitingumą, skaidrumą ir sąžiningumą;
  - 5.2) nuolat įrodyti savo tinkamumą piliečiams, parlamentui ir kitiems suinteresuotiesiems subjektams;
  - 5.3) būti organizacija, kuri rodo pavyzdį kitiems.
- 6) Nors AAI veikia vadovaudamosi skirtingais įgaliojimais ir modeliais, šie tikslai ir principai skirti tam, kad AAI jų siektų, bei norint suteikti galimybę visoms AAI skleisti ir propaguoti vertę ir naudą, kurią jos gali atnešti demokratinei visuomenei bei atskaitomybei atitinkamose jurisdikcijose. Šie principai vienodai taikomi AAI darbuotojams ir tiems asmenims, kurie įsipareigoja veikti AAI vardu⁴. AAI raginamos juos taikyti ir vertinti, kaip jos laikosi šių nuostatų, savo atitinkamai aplinkai tinkamiausiu būdu.

---

³ Suinteresuotasis subjektas šiame dokumente apibrėžiamas kaip asmuo, grupė, organizacija, narys arba sistema, kurie gali daryti įtaką arba gali būti veikiami vyriausybės ir viešojo sektoriaus subjektų veiksmų, tikslų ir politikos priemonių. Šaltinis: www.businessdictionary.com – pritaikyta AAI aplinkai.

⁴ Taip pat žr. 20-ojo INTOSAI-P „Skaidrumo ir atskaitomybės principai“ 5 principą.

VYRIAUSYBĖS IR VIEŠOJO SEKTORIAUS SUBJEKTŲ ATSKAITINGUMO, SKAIDRUMO IR SĄŽININGUMO STIPRINIMAS

Siekiant užtikrinti, kad išrinkti pareigūnai veiktų atsižvelgdami į piliečių, kuriems jie atstovauja, interesus, vyriausybės ir viešojo sektoriaus subjektai turi būti atskaitingi už tai, kaip jie prižiūri ir naudoja viešuosius išteklius. AAI stiprina atskaitingumą, skaidrumą ir sąžiningumą atlikdamos nepriklausomą viešojo sektoriaus veiklos auditą ir paskelbdamos audito išvadas. Tai leidžia subjektams, kuriems pavesta valdyti viešąjį sektorių, vykdyti savo įsipareigojimus reaguojant į audito išvadas ir rekomendacijas bei imtis atitinkamų taisomųjų veiksmų ir tokiu būdu baigti atskaitomybės ciklą.

1 PRINCIPAS. AAI nepriklausomumo užtikrinimas⁵

- 1) AAI turi siekti skatinti, apsaugoti ir palaikyti tinkamą bei veiksmingą konstitucinę, įstatyminę ir teisinę sistemas.
- 2) AAI turi siekti užtikrinti AAI vadovų ir narių (kolegialiose institucijose) nepriklausomumą, taip pat užtikrinti jų kadencijų saugumą ir teisinį imunitetą pagal taikytinus teisės aktus jiems įprastai vykdant savo pareigas.
- 3) Vykdydamos savo funkcijas ir įsipareigojimus gerinti viešųjų lėšų priežiūrą, AAI turi naudoti savo įgaliojimus, taip pat veikti savo nuožiūra.
- 4) AAI turi turėti neribotas teises gauti visą informaciją, reikalingą tam, kad galėtų tinkamai vykdyti teisės aktais nustatytas savo pareigas.
- 5) AAI turi naudoti savo teises ir pareigas tam, kad galėtų teikti nepriklausomas ataskaitas apie savo darbą.
- 6) AAI turi būti suteikta laisvė priimti sprendimus dėl ataskaitų turinio ir jų pateikimo laiko.
- 7) AAI turi turėti tinkamus audito išvadų ir rekomendacijų įgyvendinimo stebėsenos mechanizmus.
- 8) AAI turi stengtis išlaikyti finansinį ir valdymo arba administracinį savarankiškumą ir pakankamai žmogiškųjų, materialinių bei finansinių išteklių.

⁵ Taip pat žr. Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos rezoliuciją Nr. A/66/209 ir 10-ąją INTOSAI-P „Meksiko deklaracija dėl AAI nepriklausomumo“.

- 9) AAI turi pranešti apie visus dalykus, kurie gali paveikti jų gebėjimą atlikti darbą, vykdomą pagal joms suteiktus įgaliojimus ir (arba) teisinę sistemą.

2 PRINCIPAS. Auditų atlikimas siekiant užtikrinti, kad vyriausybė ir viešojo sektoriaus subjektai būtų atskaitingi už tai, kaip jie prižiūri ir naudoja viešuosius išteklius

- 1) Atsižvelgdamos į savo įgaliojimus ir taikomus profesinius standartus, AAI turėtų atlikti bet kuriuos arba visus šiuos veiksmus:
- a) finansinės⁶ ir, tam tikrais atvejais, nefinansinės informacijos auditus;
  - b) veiklos auditus⁷;
  - c) taikomų reikalavimų atitikties auditus⁸.
- 2) Atsižvelgdamos į joms suteiktus įgaliojimus, AAI taip pat gali vykdyti kitokią veiklą, pavyzdžiui, viešųjų išteklių naudojimo arba su svarbiais visuomenės interesais susijusių dalykų teisminę kontrolę arba tyrimą⁹.
- 3) Atsižvelgdamos į joms suteiktus įgaliojimus, AAI turi tinkamai reaguoti į iškilusius finansinių pažeidimų, sukčiavimo ir korupcijos pavojus.
- 4) Atsižvelgdamos į joms suteiktus įgaliojimus, AAI turi teikti audito ataskaitas teisės aktų leidėjui arba bet kokiai kitai atsakingai viešajai institucijai.

3 PRINCIPAS. Galimybė subjektams, kuriems pavesta valdyti viešąjį sektorių, vykdyti savo įsipareigojimus reaguojant į audito išvadas ir rekomendacijas bei imtis atitinkamų taisomųjų veiksmų

- 1) AAI turėtų užtikrinti gerą bendravimą su audituojamais subjektais ir kitais susijusiais suinteresuotaisiais subjektais bei audito metu tinkamai juos informuoti dėl klausimų, kylančių AAI atliekant savo darbą.
- 2) Atsižvelgdamos į joms suteiktus įgaliojimus, AAI turi laiku teikti aktualią ir objektyvią informaciją teisės aktų leidėjui, jo komitetams arba audituojamų subjektų valdymo organams.

⁶ 200-asis TAAIS „Finansinio audito principai“.

⁷ 300-asis TAAIS „Veiklos audito principai“.

⁸ „Taikomi reikalavimai“ reiškia įstatymus, kitus teisės aktus, gero finansų valdymo ir viešojo sektoriaus pareigūnų elgesio principus; 400-asis TAAIS „Atitikties audito principai“.

⁹ Taip pat žr. 10-ojo INTOSAI-P 3 ir 6 principus.

- 3) AAI turi analizuoti atskiras audito ataskaitas tam, kad nustatytų temas, bendras išvadas, tendencijas, priežastis bei audito rekomendacijas, ir turi aptarti jas su svarbiausiais suinteresuotaisiais subjektais.
- 4) Nepakenkdamas savo nepriklausomumui AAI turi teikti konsultacijas apie tai, kaip jų audito išvados ir nuomonės gali būti panaudotos, kad turėtų didžiausią poveikį, pavyzdžiui, pateikdamos geros praktikos vadovus.
- 5) AAI turi stiprinti profesinius ryšius su atitinkamais teisėkūros priežiūros komitetais ir audituojamų subjektų valdymo organais, siekiant padėti jiems geriau suprasti audito ataskaitas ir išvadas bei imtis atitinkamų veiksmų.
- 6) Prireikus AAI turėtų pranešti apie veiksmus po audito, kurių buvo imtasi atsižvelgiant į jų rekomendacijas.

4 PRINCIPAS. Audito ataskaitos, padedančios užtikrinti vyriausybės ir viešojo sektoriaus subjektų atskaitomybę

- 1) AAI turi paprastai ir aiškiai pateikti objektyvią informaciją vartodamos kalbą, kurią suprastų visi suinteresuotieji subjektai.
- 2) AAI turi nustatyti laiku viešai skelbti savo ataskaitas¹⁰.
- 3) AAI turi palengvinti prieigą prie savo ataskaitų visiems suinteresuotiesiems subjektams naudojant tinkamas ryšio priemones¹¹.

NUOLATINIO SAVO TINKAMUMO ĮRODYMAS PILIEČIAMS, PARLAMENTUI IR KITIEMS SUINTERESUOTIESIEMS SUBJEKTAMS

Savo tinkamumą AAI nuolat įrodo tinkamai atsakydamos į piliečių keliamas problemas, įvairių suinteresuotųjų subjektų lūkesčius bei naujai atsirandančius veiksnius ir besikeičiančią aplinką, kurioje atliekamas auditas. Be to, tam, kad AAI būtų kaip patikimos naudingų pokyčių skelbėjos, svarbu, kad šios institucijos gerai suprastų platesnio viešojo sektoriaus raidą ir su suinteresuotaisiais subjektais pradėtų prasmingą dialogą apie tai, kaip AAI veikla gali palengvinti viešojo sektoriaus tobulinimą.

¹⁰ Taip pat žr. 20-ojo INTOSAI-P „Skaidrumo ir atskaitomybės principai“ 8 principą.

¹¹ Taip pat žr. 20-ojo INTOSAI-P „Skaidrumo ir atskaitomybės principai“ 8 principą.

5 PRINCIPAS. Reagavimas į nuolat besikeičiančią aplinką ir kylančius pavojus

- 1) AAI turi žinoti suinteresuotųjų subjektų lūkesčius ir, kai to reikia, reaguoti į juos laiku bei nepakenkdamas savo nepriklausomumui.
- 2) Sudarydamos savo darbo programas AAI turėtų atitinkamai reaguoti į svarbiausias visuomenei aktualias problemas.
- 3) AAI turi įvertinti besikeičiančius ir kylančius pavojus audito aplinkoje ir laiku į juos reaguoti, pavyzdžiui, skatindamos mechanizmus, skirtus kovoti su finansiniais pažeidimais, sukčiavimu ir korupcija.
- 4) AAI turi užtikrinti, kad į suinteresuotųjų subjektų lūkesčius ir kylančią riziką prireikus būtų atsižvelgiama sudarant strateginius, veiklos ir audito planus.
- 5) AAI turi sekti vidaus ir tarptautiniuose forumuose nagrinėjamus aktualius klausimus ir prireikus dalyvauti.
- 6) AAI turi nustatyti informacijos rinkimo, sprendimų priėmimo ir veiklos rezultatų vertinimo mechanizmus, skirtus sustiprinti jų tinkamumą suinteresuotųjų subjektų akyse

6 PRINCIPAS. Veiksmingas bendravimas su suinteresuotaisiais subjektais

- 1) AAI turi bendrauti taip, kad stiprintų suinteresuotųjų subjektų žinias ir supratimą apie AAI, kaip nepriklausomo viešojo sektoriaus auditoriaus, vaidmenį ir atsakomybę.
- 2) AAI bendravimas turi didinti suinteresuotųjų subjektų informuotumą apie skaidrumo ir atskaitomybės viešajame sektoriuje poreikį.
- 3) AAI turi bendrauti su suinteresuotaisiais subjektais siekdamas užtikrinti, kad jie supranta AAI atliekamus auditus ir jų rezultatus.
- 4) AAI turi tinkamai bendrauti su žiniasklaida siekiant palengvinti bendravimą su piliečiais¹².
- 5) AAI turi bendradarbiauti su suinteresuotaisiais subjektais pripažindamos jų skirtingus vaidmenis ir atsižvelgdamos į jų nuomonę, tačiau nesumenkinant AAI nepriklausomumo.
- 6) AAI turi periodiškai vertinti, ar suinteresuotieji subjektai mano, kad AAI bendrauja veiksmingai.

¹² Taip pat žr. 20-ojo INTOSAI-P „Skaidrumo ir atskaitomybės principai“ 8 principą.

7 PRINCIPAS. Patikimas nepriklausomų ir objektyvių įžvalgų bei rekomendacijų šaltinis, padedantis remti naudingus pokyčius viešajame sektoriuje

- 1) AAI darbas turi būti grindžiamas nepriklausomu profesionaliu vertinimu ir nepriekaištinga bei patikima analize.
- 2) AAI turi prisidėti prie diskusijos apie viešojo sektoriaus tobulinimą nepakenkdamas savo nepriklausomumui.
- 3) AAI, kaip aktyvios nacionalinio ir tarptautinio masto viešojo sektoriaus audito profesijos partnerės, turi naudoti savo žinias ir įžvalgas viešojo sektoriaus reformoms pagrįsti, pavyzdžiui, viešųjų finansų valdymo srityje.
- 4) AAI turi nuolat vertinti, ar suinteresuotieji subjektai mano, kad AAI dirba veiksmingai ir padeda tobulinti viešąjį sektorių.
- 5) AAI turi bendradarbiauti tarptautiniu mastu tiek INTOSAI viduje, tiek ir su kitomis atitinkamomis profesinėmis organizacijomis tam, kad būtų stiprinamas AAI bendruomenės vaidmuo sprendžiant pasaulines problemas, susijusias su viešojo sektoriaus auditu, apskaita ir atskaitomybe.

ORGANIZACIJA, KURI RODO PAVYZDĮ KITIEMS SUBJEKTAMS

AAI privalo kelti pasitikėjimą. Šių institucijų patikimumas priklauso nuo to, kiek jos buvo suvokiamos kaip nepriklausomos, kompetentingos ir viešai atskaitingos už savo veiklą. Norėdamos tai pasiekti AAI turi rodyti pavyzdį kitiems subjektams.

8 PRINCIPAS. Tinkamo AAI skaidrumo ir atskaitingumo užtikrinimas¹³

- 1) AAI turi vykdyti savo pareigas taip, kad užtikrintų atskaitingumą, skaidrumą ir gerą viešąjį valdymą.
- 2) AAI turi viešai paskelbti savo įgaliojimus, pareigas, misiją ir strategiją.
- 3) AAI turi naudoti konkrečioms aplinkybėms tinkamus objektyvius ir skaidrius audito standartus¹⁴, procesus ir metodus bei pranešti suinteresuotiesiems subjektams, kokie standartai ir metodai naudojami.

¹³ Taip pat žr. 20-ąjį INTOSAI-P „Skaidrumo ir atskaitomybės principai“.

¹⁴ Taip pat žr. 100-ojo TAAIS „Pagrindiniai viešojo sektoriaus audito principai“ 8-12 punktus.

- 4) AAI turi valdyti savo veiklą ekonomiškai, rezultatyviai, efektyviai ir laikydamosi galiojančių įstatymų bei kitų teisės aktų reikalavimų ir prireikus viešai atsiskaityti šiais klausimais.
- 5) Turi būti atliekamas nepriklausomas išorinis AAI vertinimas, įskaitant jų veiklos išorės auditą, ir tokio vertinimo ataskaitos turi būti prieinamos suinteresuotiesiems subjektams.

9 PRINCIPAS. Gero AAI valdymo užtikrinimas

- 1) AAI turi priimti gero valdymo principus ir jų laikytis bei atitinkamai apie tai pranešti.
- 2) Periodiškai turi būti atliekamas nepriklausomas AAI veiklos vertinimas, pavyzdžiui, tarpusavio vertinimas.
- 3) AAI turi turėti tinkamą organizacinę valdymo ir paramos struktūrą, kuri leistų įgyvendinti gero valdymo procesus ir remtų neprikaištingos vidaus kontrolės ir valdymo praktiką.
- 4) AAI turi reguliariai vertinti organizacinės struktūros riziką ir papildyti ją tinkamai įgyvendintomis bei nuolat stebimomis rizikos valdymo iniciatyvomis, pavyzdžiui, pasitelkiant tinkamą objektyvaus vidaus audito funkciją.

10 PRINCIPAS. AAI etikos kodekso laikymasis

- 1) AAI turi laikytis su jų įgaliojimais derančio ir jų aplinkybėms tinkamo etikos kodekso¹⁵, pavyzdžiui, 130-ojo TAAIS „Etikos kodeksas“.
- 2) AAI turi laikytis aukštų savo elgesio kodekse¹⁶ išdėstytų sąžiningumo ir etikos standartų.
- 3) AAI turi įgyvendinti atitinkamas politikos priemones ir procesus siekdamos užtikrinti, kad atitinkamoje AAI būtų žinomi elgesio kodekso reikalavimai ir jų būtų laikomasi.
- 4) AAI turi paskelbti apie savo pagrindines vertybes ir įsipareigojimą laikytis profesinės etikos.

---

¹⁵ Etikos kodeksas yra išsamus svarbiausių vertybių ir principų, kuriais auditoriai turi vadovautis kasdiniame darbe, pareiškimas.

¹⁶ Elgesio kodeksas yra vidinis reglamentas, parengtas atsižvelgiant į kiekvienos konkrečios AAI aplinką, kuriame įtvirtintos auditorių elgesį reglamentuojančios institucinės nuostatos. Į tokį kodeksą įtraukiamos etikos kodekse išdėstytos vertybės ir principai. Taip pat žr. 20-ojo INTOSAI-P „Skaidrumo ir atskaitomybės principai“ 4 principą.

- 5) Pagrindines vertybes ir įsipareigojimą laikytis profesinės etikos AAI turi taikyti visiems savo veiklos aspektams, kad galėtų rodyti pavyzdį kitiems.

11 PRINCIPAS. Kompetencijos ir kokybės siekimas teikiant paslaugas¹⁷

- 1) AAI turi nustatyti politiką ir procedūras, skirtas skatinti tokią vidaus kultūrą, kurioje būtų pripažįstama, kad kokybė yra esminė kiekvieno AAI darbo aspekto sąlyga.
- 2) AAI politikoje ir procedūrose turi būti reikalaujama, kad visi darbuotojai ir visos AAI vardu veikiančios šalys laikytųsi atitinkamų etikos reikalavimų.
- 3) AAI politikoje ir procedūrose turi būti nustatyta, kad AAI imsis tik tokio darbo, kurį yra kompetentinga atlikti.
- 4) AAI turi turėti pakankamai tinkamų išteklių, kad galėtų atlikti savo darbą laikydamosi atitinkamų standartų ir kitų reikalavimų, be kita ko, turėti galimybę prireikus laiku pasinaudoti nepriklausomų išorės subjektų konsultacijomis.
- 5) AAI politika ir procedūros turi užtikrinti nuoseklią jų atliekamo darbo kokybę, ir jose turi būti nustatyta atsakomybė už priežiūrą ir peržiūrą.
- 6) AAI turi nustatyti stebėsenos procedūrą, kuri užtikrintų, kad AAI kokybės kontrolės sistema, įskaitant ir kokybės užtikrinimo procesą, yra tinkama, pakankama ir veiksminga.

12 PRINCIPAS. Gebėjimų stiprinimas skatinant mokymąsi ir dalijimąsi žiniomis

- 1) AAI turi skatinti nuolatinį profesinį tobulėjimą, didinantį atskirų asmenų, grupių ir organizacijos kompetenciją.
- 2) AAI turi parengti profesinio tobulinimosi strategiją, apimančią ir mokymą, kuri būtų grindžiama mažiausiais kvalifikacijos, patirties ir kompetencijos reikalavimais, būtiniais AAI veiklai vykdyti.
- 3) AAI turi stengtis užtikrinti atitinkamą savo darbuotojų profesinę kompetenciją ir kolegų bei vadovybės paramą jiems atliekant savo darbą.
- 4) AAI turi skatinti dalijimąsi žiniomis ir gebėjimų stiprinimą, padedančius pasiekti norimus rezultatus¹⁸.

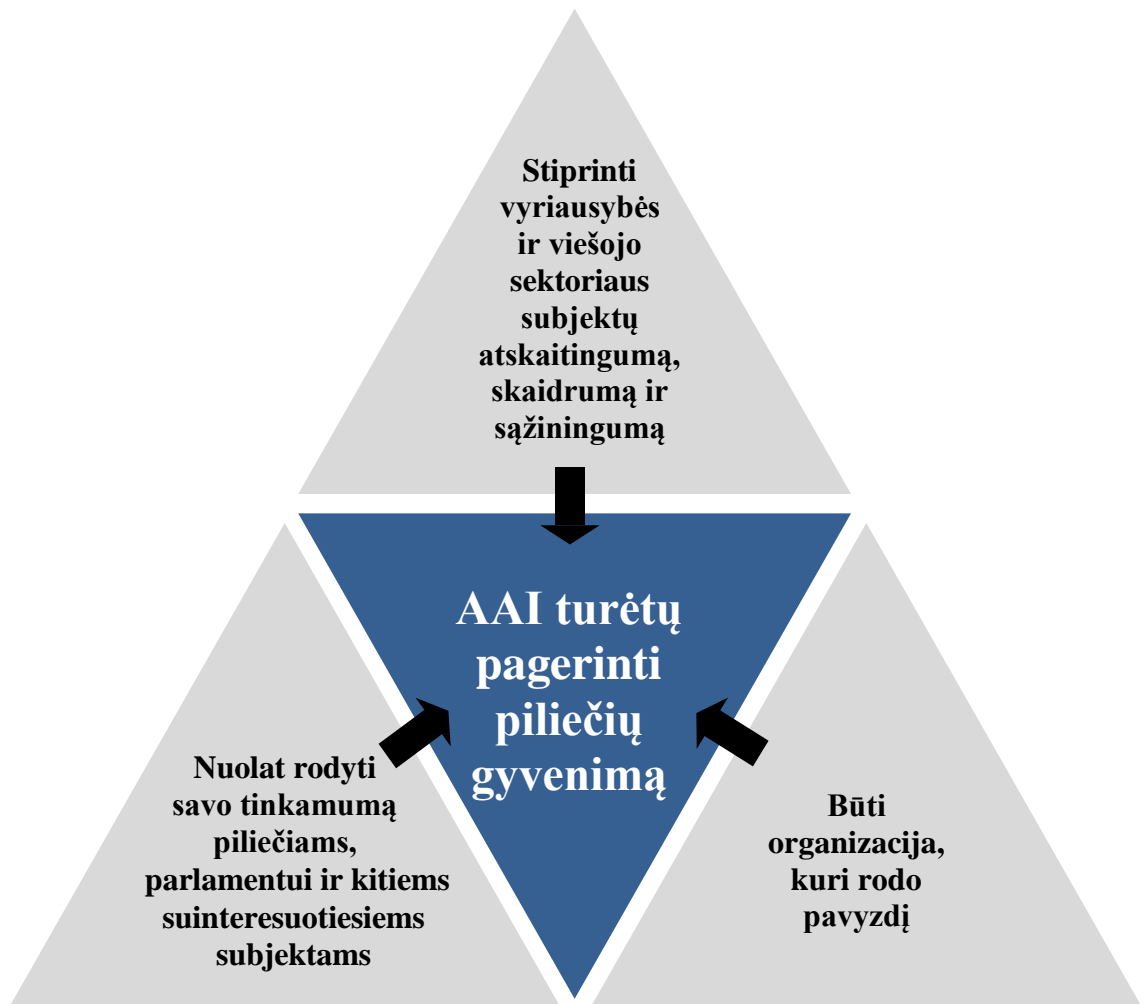
¹⁷ Taip pat žr. 140-ąjį TAAIS „AAI kokybės kontrolė“.

¹⁸ Taip pat žr. Aukščiausiųjų audito institucijų pajėgumų didinimo vadovą.

- 5) AAI turi remtis kitų subjektų darbu, įskaitant kitas AAI, INTOSAI ir atitinkamas regionines darbo grupes.
- 6) Siekdamas gerinti savo profesionalumą, AAI turi stengtis bendradarbiauti su platesnės audito profesijos atstovais.
- 7) AAI turi stengtis dalyvauti INTOSAI veikloje ir megzti ryšius su kitomis AAI bei atitinkamomis institucijomis, kad galėtų nuolat sekti kylančius klausimus ir skatinti kitoms AAI naudingą dalijimąsi žiniomis.

A PRIEDAS

Tai, koku mastu AAI pajėgia pagerinti piliečių gyvenimą, priklauso nuo AAI sugebėjimo:

B PRIEDAS

Dvylika AAI vertės ir naudos principų pagal kiekvieną iš trijų tikslų:

